

PRÁVO K DATABÁZE A JEHO BUDÚCNOSŤ

ZUZANA ADAMOVÁ

Ústav práva duševného vlastníctva, Trnavská univerzita v Trnave,
Právnická fakulta, Slovenská republika

Abstract in original language

Tento príspevok sa zaoberá všeobecnými úvahami o autorskoprávnej ochrane databáz a ochrane sui generis z pohľadu rozhodnutí Súdneho dvora EÚ a vybraných národných súdov. Pozornosť sa tiež zameriava na rozsah, význam a budúcnosť právnej ochrany databáz v EÚ. Predmetom analýzy bude význam podstatného vkladu a rozdiel medzi vytvorením a získaním informácií. Príspevok sa zaoberá aj zneužitím práva k databáze.

Key words in original language

právo duševného vlastníctva, databáza, autorské právo, ochrana sui generis, podstatný vklad

Abstract

This contribution deals with some general thoughts on copyright protection of databases and the sui generis protection in the perspective of the Court of Justice decisions and selected national courts decisions. Attention will also focus on the scope, the significance and the future of the legal protection of databases in the EU. The meaning of substantial investment and the distinction between creating and obtaining information will be analyzed. The contribution also deals with the abuse of database right.

Key words

intellectual property law, database, copyright, sui generis protection, substantial investment

O správnosti rozhodnutia prijať smernicu o právnej ochrane databáz¹ sa diskutuje vlastne už od čias predloženia prvého návrhu smernice, ktorý prijatiu smernice predchádzal o šesť rokov. Kontroverzná sa pritom javí najmä tá časť úpravy, ktorá priznáva ochranu sui generis tým databázam, ktoré sú výsledkom podstatného kvalitatívneho alebo kvantitatívneho vkladu. Rôznorodá judikatúra v jednotlivých členských štátoch EÚ a problematická vymožitelnosť mimo EÚ sú dôvodmi, prečo sú úvahy o budúcnosti práva k databáze na mieste.

---

¹ Smernica Rady a Európskeho parlamentu 96/9/ES z 11. marca 1996 o právnej ochrane databáz (Mimoriadne vydanie Ú.v. EÚ, kap. 13/zv. 15, Ú.v. ES L 77, 27.3.1996); (ďalej len smernica).

Na úvod treba pripomenúť, že autorskoprávna ochrana a ochrana *sui generis* nie sú jedinými spôsobmi na ochranu databáz. Významným nástrojom je najmä súťažné právo a podpornú úlohu plní aj technologická ochrana (podmieneny prístup) či zmluvné právo. Z hľadiska medzinárodného práva je potrebné ďalej zdôrazniť, že pokiaľ ide o autorskoprávnu ochranu,² jej korene možno nájsť v Bernskom dohovore,³ a pôvodné kompilácie sú chránené aj v zmysle čl. 10 ods. 2 TRIPS⁴ a čl. 5 WCT.⁵ To znamená, že v prípade databáz chránených autorským právom sa na medzinárodnej úrovni uplatňuje princíp národného zaobchádzania. To však neplatí v prípade ochrany databáz *sui generis*. Takéto databázy totiž nespádajú medzi literárne ani umelecké diela v zmysle čl. 2 BD, ani nie sú zahrnuté do definície pojmu duševné vlastníctvo v zmysle čl. 1.2 TRIPS a rozhodne nie sú zahrnuté ani do priemyselného vlastníctva v súlade s čl. 1.2 Parížskeho dohovoru.⁶ Pri porušení práv k databáze v štáte mimo EÚ sa preto nemožno domáhať ochrany s odkazom na národné zaobchádzanie; národný režim sa však môže uplatňovať v rámci bilaterálnych vzťahov.

Smernica definuje databázu relatívne široko ako zbierku nezávislých diel, údajov alebo iných nezávislých materiálov systematicky alebo metodicky usporiadaných a individuálne prístupných elektronickými alebo inými prostriedkami. Pôvodne sa v návrhu smernice uvažovalo o tom, že sa smernica sa bude vzťahovať len na databázy v elektronickej forme; tento návrh však neprešiel a rovnaká ochrana sa poskytuje aj „ne-elektronickým“ databázam. Databázy môžu byť v zmysle smernice chránené autorským právom alebo právom *sui generis*.

Je zaujímavé sledovať, aké množstvo súdnych rozhodnutí bolo v Európe prijatých vo vzťahu k databázam. V tomto smere zrejme najkomplexnejší zdroj informácií predstavuje Inštitút pre informačné právo (IViR) v Amsterdame, ktorý sa tejto problematike venuje už od niekoľko rokov.⁷ Okrem početných a vskutku rôznorodých rozhodnutí súdov jednotlivých členských štátov EÚ sa však tejto téme niekoľkokrát venoval aj Súdny dvor EÚ. Najznámejšie sú jeho rozsudky týkajúce sa futbalových zápasov

---

² Aj v prípade autorskoprávnej ochrany treba v globálnom rozmere rozlišovať štáty, ktoré na autorskoprávnu ochranu vyžadujú tvorivý výber alebo usporiadanie, tie štáty, ktoré vyžadujú schopnosti a prácu („Skill and Labour“) či také štáty, ktoré vyžadujú duševnú prácu.

³ Bernský dohovor o ochrane literárnych a umeleckých diel z 9. septembra 1886 v znení neskorších revízií (ďalej len **BD**).

⁴ Dohoda o obchodných aspektoch práv duševného vlastníctva (súčasť Dohody o založení Svetovej obchodnej organizácie z 15. apríla 1994)

⁵ Zmluva WIPO o autorskom práve z 20. decembra 1996.

⁶ Parížsky dohovor na ochranu priemyselného vlastníctva z 20. marca 1883 v znení neskorších revízií.

⁷ *Bližšie* <http://www.ivir.nl/files/database/index.html#Implementation> [cit. 2011-05-25].

a konských dostihov, kde predbežné otázky smerovali k tomu, či sú rozpisy športových zápasov chránené ako databázy. Doteraz sa však závery súdu týkali len ochrany databáz sui generis v zmysle čl. 7 smernice, a nie autorskoprávnej ochrany databáz v zmysle čl. 3 smernice.

Súdny dvor EÚ v rozsudkoch vo veciach C-46/02 Fixtures Marketing Ltd vs. Oy Veikkaus Ab, C-338/02 Fixtures Marketing Ltd vs. Svenska Spel či C-444/02 Fixtures Marketing Ltd vs. Organismos prognostikon agonon podosfairou AE (OPAP) zhodne uviedol, že rozpisy športových zápasov možno považovať za databázy v zmysle čl. 1 ods. 2 smernice, a teda že ide o zbierku nezávislých diel, údajov alebo iných nezávislých materiálov systematicky alebo metodicky usporiadaných a individuálne prístupných elektronickými alebo inými prostriedkami.

Avšak, na druhej strane, SD EÚ dospel k záveru, že v daných prípadoch nie sú splnené predpoklady na priznanie ochrany sui generis podľa čl. 7 smernice. Podľa názoru súdu, pojem vklad do získania obsahu databázy v zmysle článku 7 ods. 1 smernice sa má chápať ako označujúci prostriedky určené na vyhľadávanie existujúcich materiálov a na ich zhromažďovanie do uvedenej databázy. Pod pojmom vklad nemožno rozumieť prostriedky použité na vytvorenie základných materiálov obsahu databázy. V súvislosti s vypracovaním rozpisu zápasov na účel organizácie futbalových súťaží nie sú vkladom prostriedky určené na stanovenie dátumov, hodín a dvojíc futbalových mužstiev, ktoré sa týkajú rôznych zápasov týchto súťaží.⁸

K podobnému záveru došiel SD EÚ aj vo veci C-203/02 The British Horseracing Board Ltd a i. vs. William Hill Organization Ltd, ktorá sa týkala konských dostihov. Ani v danom prípade prostriedky vynaložené na zostavenie zoznamu koní, ktoré sa zúčastnia jedných dostihov, a na overenia vykonané v tejto súvislosti, nie sú vkladom do získania a overenia obsahu databázy, v ktorej je tento zoznam obsiahnutý.

Podstatným vkladom na účely ochrany sui generis je totiž získanie, overenie alebo predvedenie obsahu databázy (čl. 7 ods. 1 smernice). Jedine táto forma investície je rozhodná pre určenie, či vzniká osobitné právo zhotoviteľa databázy. Získaním sa pritom rozumie nadobudnutie už preexistujúcich dát, diel alebo materiálov, nie ich vytváranie (C-46/02). Priradenie dátumu k zápasu sa však považuje za vytvorenie údaje a nie je

---

⁸ Na uvedenom závere nič nezmenili ani skutočnosti, že pri vypracovaní rozpisov treba zohľadniť istý počet faktorov, akými sú rešpektovanie striedania športových zápasov doma a vonku, snaha vyhnúť sa zápasom viacerých klubov z toho istého mesta a v ten istý deň na domácej pôde, obmedzenia vyplývajúce z medzinárodných rozpisov, konanie iných verejných podujatí a disponibilita policajných zložiek. Počas sezóny sa rozpisy ďalej prispôbujú zmenám, ktoré sú diktované napríklad požiadavkami televíznych staníc alebo odkladom futbalových zápasov z dôvodu klimatických podmienok (bod 10 a 12 rozsudku vo veci C-46/02).

výberom ani usporiadaním. Rovnako platí, že vklad vynaložený na overenie už počas vytvárania materiálov, ktoré sú následne zozbierané do databázy, tiež nespadá do tejto definície.⁹ Overenie zahŕňa skontrolovanie, opravu a aktualizáciu dát, ktoré už existujú v databáze, ale nie overenie vytváraných dát. Ani investícia do vytvorenia dát sa neberie do úvahy, na rozdiel od investície do nadobudnutia už existujúcich dát.¹⁰

Pojem vklad do získania obsahu sa teda musí chápať tak, aby odkazoval na zdroje na vyhľadávanie existujúcich nezávislých materiálov a ich zozbieranie do databázy. Nepokrýva to zdroje používané na vytvorenie materiálov, ktoré tvoria obsah databázy.¹¹ V uvedených súdnych rozhodnutiach však získavanie a zhromažďovanie údajov bolo spojené s ich vytváraním, a teda nebolo nevyhnutné vynaložiť žiaden vklad na získanie už existujúcich údajov. Podľa názoru súdu, prostriedky vynaložené na zhotovenie zoznamu koní zúčastňujúcich sa dostihu a overovania v tomto rámci nezodpovedajú vkladu spojenému so zaobstaraním a overením obsahu databázy, ktorá obsahuje tento zoznam (C-203/02). Podobne tiež, v kontexte zostavovania rozpisov podujatí na účely organizácie ligových súťaží vo futbale, sa teda nezahŕňajú prostriedky vynaložené na určenie dátumov, časov konania a súperiach družstiev u jednotlivých podujatí týchto ligových súťaží (C-46/02).

I keď v niektorých prípadoch je jednoduché určiť, či ide o vytvorenie nového údaje alebo o zozbieranie už existujúcich údajov, niektoré prípady také jednoznačné nebudú. Hugenholtz menuje napríklad zbieranie meteorologických údajov, ako napríklad najvyššia denná teplota v konkrétnej lokalite.¹² Derclaye spomína tiež zber údajov o ľudskom génome či o novoobjavených planétach, kométach, galaxiách a hviezdach.¹³

---

⁹ HUGENHOLTZ, B. In DREIER, T. – HUGENHOLTZ, P. B. (eds.): *Concise European Copyright Law*. Kluwer Law International, 2006, s. 329.

¹⁰ WALTER, M. M. - LEWINSKI, S. von .: *European Copyright Law. A commentary*. Oxford University Press, 2010, s. 746.

¹¹ DAVISON, M., J. - HUGENHOLTZ, B. *Football fixtures, horse races and spin-offs: the ECJ domesticates the database right*. EIPR [online] 2005, Issue no. 3. [cit. 2011-05-25]

http://www.ivir.nl/publications/hughholtz/EIPR_2005_3_databaseright.pdf

¹² Idem, s. 6. V roku 2008 sa na Slovensku v médiách riešil spor medzi Slovenským hydrometeorologickým ústav a spoločnosťou Omega plus, ktorá podľa názoru druhej strany preberala predpovede počasia (aktuálne výšky teploty) a sprístupňovala ich na svojej webovej stránke www.meteo.sk. Bližšie <http://www.sme.sk/c/4018705/shmu-podozrieva-meteo-ze-opisuje.html> [cit. 2011-05-25].

¹³ DERCLAYE, E.: *Database „Sui Generis“ Right: Should we Adopt the Spin-Off Theory*. EIPR [online], 2004, 26, s. 15. http://works.bepress.com/cgi/viewcontent.cgi?article=1007&context=estelle_derclaye [cit. 2011-05-25].

Podľa nášho názoru však vo svetle rozhodnutí SD EÚ v takýchto prípadoch vždy pôjde o vytváranie údajov, a preto ochrana sui generis nebude aplikovateľná. Otázne skôr je, či je správne, že sú z ochrany vylúčené databázy, ktorých podstatný vklad spočíva vo vytvorení údajov tvoriacich obsah databázy. Podľa nášho názoru, práve takéto databázy si totiž zaslúžia osobitnú ochranu. Navyše súčasným výkladom ustanovení smernice sa podstatným spôsobom zužuje rozsah jej aplikácie.

V najnovšom návrhu na začatie konania o predbežnej otázke vo veci C-604/10 Football Dataco Limited a i. vs. Yahoo UK Limited a i. sa však pozornosť upriamuje na to, či môžu byť rozpisy futbalových zápasov chránené ako databázy autorským právom. Apelačný súd sa dokonca zamýšľa, že je naozaj zvláštne, že účastníci týchto [rozumej prechádzajúcich] konaní sa neodvolávali na článok 3 smernice (bod 19). V tejto súvislosti je potrebné zodpovedať otázku, ako treba klasifikovať databázy v zmysle smernice. V ustanovení čl. 1 ods. 2 sa totiž nachádza základná definícia pojmu databáza. Ak sú splnené ďalšie predpoklady, databáza môže byť chránená autorskoprávne (čl. 3) alebo právom k databáze sui generis (čl. 7). Zastávame však názor, že môže nastať situácia, kedy databáza bude vyhovovať definícii uvedenej v čl. 1, avšak nebude spĺňať kritériá na poskytnutie ochrany podľa čl. 3 ani podľa čl. 7. V opačnom prípade by sme museli nevyhnutne vyvodiť, že ak databáza nie je chránená právom sui generis, je chránená autorským právom. Takýto záver však rozhodne nie je správny.

Zaujímavé sú však i dôvody úvahy, ktoré by mohli viesť k autorskoprávnej ochrane databázy. V návrhu vo veci C-604/10 sa uvádza, že i keď „autor“ rozpisov musí postupovať v rámci určitých pravidiel, tento proces nie je ani zďaleka len mechanický (bod 4). Sudca v konaní dospel k záveru, že proces prípravy rozpisov zápasov si vyžaduje značné úsilie a schopnosť pri plnení mnohých, často protichodných požiadaviek dotknutých subjektov. Nejde teda o proces, pri ktorom by každý dospel k rovnakému výsledku. Táto práca nie je iba uplatňovaním rigidných kritérií na spracovávanie údajov. Úplne sa odlišuje od zostavovania telefónneho zoznamu, keďže v každej fáze je priestor na uplatnenie úsudku a schopností. Ako teda vyplýva z návrhu, príprava rozpisu zápasov si vyžaduje v značnej miere úsudok a schopnosti ich tvorca. Sudca dospel k záveru, že takáto príprava si vyžaduje tvorivú prácu značného rozsahu, ktorý je oveľa väčší ako v prípade kompilácie niekoľkých záznamov na CD, ktorý je ako príklad uvedený v odôvodnení č. 19 smernice (bod 5).

Podľa článku 3 ods. 1 smernice, sú databázy, ktoré predstavujú spôsobom výberu alebo usporiadaním ich obsahov autorov vlastný duševný výtvor, chránené ako také podľa autorského práva. Žiadne iné kritériá sa nebudú uplatňovať pri rozhodovaní o vhodnosti takejto ochrany. Z uvedeného vyplýva, že predpokladom ochrany je vlastná duševná činnosť autora databázy a preexistencia údajov, ktoré budú vybrané alebo usporiadané do

obsahu databázy. To, že sa nebudú uplatňovať žiadne iné kritériá znamená napríklad to, že databáza nemusí byť z oblasti umenia alebo vedy,¹⁴ nemusí spĺňať osobitné kritériá na kvalitu a podobne. „Autor“ futbalových rozpisov vo veci C-604/10 síce opísal svoju prácu ako „kombináciu umenia a vedy“ a tvrdil, že „tabuľka, ktorú vytvára, vyjadruje jeho snahu dosiahnuť spravodlivú a primeranú rovnováhu medzi kolidujúcimi dátumom a párovacími žiadosťami každého klubu“, takéto tvrdenie je však irelevantné pre poskytnutie autorskoprávnej ochrany k databáze.

Napriek tomu, že zostavenie rozpisov športových zápasov môže byť náročnou aktivitou vyžadujúcou aj určitú podobu tvorivosti, zastávame názor, že nemôže ísť o autorskoprávne chránenú aktivitu. Aby databáza bola autorskoprávne chránená, tak údaje, ktoré sú v nej zahrnuté musia vykazovať určitú úroveň usporiadateľskej činnosti. V prípade vytvárania rozpisov zápasov sa však „usporiadateľská aktivita“ týka len vhodného termínu zápasu, ale v konečnom dôsledku nezáleží na tom, kde v databáze sa bude predmetná informácia nachádzať. „Povahovou (tvorivou) podstatou usporiadateľskej činnosti je koordinácia, spočívajúca najmä vo výbere a usporiadaní jednotlivých diel, príp. iných prvkov“.¹⁵ V prípade športových rozpisov sa však „výber a usporiadanie“ prejavuje vo vytváraní samotného údaju (napr. priradení dátumu) a nie vo vytváraní databázy.

Treba pripomenúť, že ak by ale SD EÚ priznal rozpisom športových zápasov autorskoprávnu ochranu, účinok by sa prejavil aj na iných predmetoch, napr. na zostavovaní televíznych programov, ktoré si rovnako vyžadujú veľa času, energie a schopností (bod 19). Tu možno ale skôr nájsť analógiu so súčasnou slovenskou právnou úpravou, ktorá priznáva ochranu „pásmu“ (napr. pásmo rozprávok, pásmo detektívnych príbehov a pod.). Rozdiel medzi pásmom (§7 ods. 2 slovenského AZ) a televíznym programom pritom nemusí byť už taký zásadný. Zastávame však názor, že rozpis televízneho programu by rozhodne mal byť chránený skôr osobitným právom k databáze ako autorským právom.

Každopádne, rozšírenie autorskoprávnej ochrany na rozpisy športových zápasov nepovažujeme za vhodné, nakoľko by išlo len o ďalšiu nežiaducu hypertrofiu autorskoprávnej ochrany. Celkovo bude zaujímavé sledovať ďalší vývoj v oblasti právnej ochrany databáz. Aktuálne sa síce oficiálne nediskutuje o zmene textu smernice, avšak tá bude zrejme nevyhnutná.

---

¹⁴ Slovenský autorský zákon (zákon č. 618/2003 Z. z. v znení neskorších predpisov; ďalej slovenský AZ) však nerozlišuje medzi jednotlivými druhmi autorských diel a formálne „vyžaduje“ splnenie rovnakých pojmových znakov napríklad aj pri databáze (súbornom diele) či dokonca počítačovom programe.

¹⁵ TELEČ, I. – TŮMA, P.: Autorský zákon. Komentář. Praha: C.H.Beck, 2007, s. 58.

Literature:

- DAVISON, M., J. - HUGEHOLTZ, B. Football fixtures, horse races and spin-offs: the ECj domesticates the database right. EIPR [online] 2005, Issue no. 3. [cit. 2011-05-25] http://www.ivir.nl/publications/hughenholtz/EIPR_2005_3_databaseright.pdf
- DERCLAYE, E.: Database „Sui Generis“ Right: Should we Adopt the Spin-Off Theory. EIPR [online], 2004, 26, s. 15. http://works.bepress.com/cgi/viewcontent.cgi?article=1007&context=estelle_derclaye [cit. 2011-05-25].
- HUGENHOLTZ, B. In DREIER, T. – HUGENHOLTZ, P. B. (eds.): Concise European Copyright Law. Kluwer Law International, 2006.
- WALTER, M. M. - LEWINSKI, S. von .: European Copyright Law. A commentary. Oxford University Press, 2010.
- TELEC, I. – TŮMA, P.: Autorský zákon. Komentář. Praha: C.H.Beck, 2007.

Contact – email

zuzana.adamova@gmail.com